

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

5 Ipsa domestica vox nulli nocet, aut inimica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

piendi, nec eorum vel anathematizatorum vox ullum nocere, vel accusare a potest.

C. VI. ¶ De eodem. Item Stephanus Papa, epist. 2.

N ullus b anathematizatorum c suscipiatur, nec a quoquam credatur, quæ ab eis dicuntur, vel conferuntur. Eos u dico anathematizatos esse, quos Episcopi suis scriptis anathematizaverunt, aut eorum statuta anathematizant.

C. VII. ¶ Anathematizati fideles accusare non possunt.

Item Fabianus Papa, epist. 1. ad ecclesia ministros.

O mnes s, quos sanctorum Patrum statuta tam præteritis quam futuris temporibus anathematizant, submovemus, & ab omni accusatione fidelium alienamus.

C. VIII. ¶ Clericus, quæ Episcopum accusavit, infamis efficitur.

Item Stephanus Papa, epist. 2. c. 8.

C lericus verò, qui Episcopum suum accusaverit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus est, & a gradu debet recedere, ac curia tradi serviturus.

C. IX. ¶ Infames & exules fiant, qui Episcopos persequuntur.

Item Alexander Papa, epist. 1. cap. 1.

H ius qui Episcopos suos i persequuntur, & amovere nituntur iniuste contra Apostolicam auctoritatem, et si a morte prohibentur, dicente Domino * [Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat,] perpetua tamen notatur infamia, & exilio digni judicantur finitimo, de quibus a temporibus Apostolorum, & infra ista tenemus, atque decreta habemus, quibus eorum accusandi Episcopos, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos non humanis, sed divinis actibus mortuos esse scimus.

¶ Suos ¶ Vox ista abest a plerisque manuscriptis & originali, sed ob glossam non est sublata.

C. X. ¶ Detractores, & inimicorum auctores Episcopos non accusent.

Item Zepherinus Papa, epist. 1. ad Episcopos Sicilia.

D etractores g (qui divina auctoritate eradici sunt,) & auctores b inimicorum ab episcopali submovere accusatione, vel testimonio.

C. XI. ¶ Infamam vel sacrilegum religiosam Christianam accusare non potest.

Item Eutychianus Papa, ad Episcopos Sicilia.

N ulli i unquam infamiatque sacrilego de quocumque negotio liceat adversus religiosum Christianum, (quamvis humilis, servilisque persona sit) testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione Christianum impetere.

Notandum verò quod aliud sit excommunicatio, & aliud anathematizatio.

C. XII. ¶ Aliud est excommunicatio, aliud anathematizatio.

Unde Ioannes Papa VIII. scribit euidam Episcopo.

E ngeltrudam k uxorem Bosonis noveris non solum excommunicatione, quæ a fraterna societate separat, sed etiam anathemate, quod ab ipso Christi corpore (quod est ecclesia) recedit, crebro percussam esse.

¶ Epistola hæc Ioannis VIII. non est inventa. Verum Nicolaus I. in concilio a se Roma habito, de Metensi synodo penitus abolenda, cap. ultim. narrat hanc Engeltrudam bis a se

a alludere. b Pann. l. 4. c. 71. al. anathema. orig. d. al. 101. quæ. dico. orig. e. Anst. l. 3. c. 16. Polye. l. 3. tit. 1. f. Anst. l. 3. c. 79. * Exech. 33. g. Anst. l. 3. c. 35. Ivo par. 5. c. 245. h. al. auctores. i. Anst. l. 3. c. 23. Burch. l. 16. c. 11. Ivo p. 6. c. 233. Pann. lib. 4. c. 92. k. 11. quæ. nemo Episcoporum Ivo p. 14. c. 51.

fuisse anathemate percussam. Cuius mulieris flagitia, ob qua iustificavit hanc penam tulit, refert Regino lib. 2. Chroniconum. Potuit autem tempore Ioannis octavi vivere hæc femina, quoniam Hadrianus II. qui inter Nicolaum I. & Ioan. VIII. interfuit, quantum sui Pontificatus annus non implevit.

Unde datur intelligi, quod anathematizati intelligendi sunt non simpliciter a fraterna societate, sed etiam a corpore Christi (quod est ecclesia) omnino separati.

QVÆSTIO V.

Q uod verò testes de domo accusatorum producendi non sint, & quod vox inimicorum non sit audienda, multorum auctoritatibus probatur.

C. I. ¶ Consanguinei & familiares adversus extraneos testimonium non dicant.

Item Calixtus Papa, epist. 2. ad Episcopos Gallia.

C onfanguiinei a accusatoris b adversus extraneos testimonium non dicant, nec familiares, vel de domo prodeuntes: sed si voluerint, & invicem confenserint, inter se parentes tantummodo testificentur, & non in alios.

C. II. ¶ Nuper inimici, accusatores vel testes esse non possunt.

Item Anacletus Papa, epist. 3. c. 4.

A ccusatores c & testes esse non possunt, qui ante besternum diem, aut nudius tertius inimici fuerunt, ne irati nocere cupiant, vel læsi se ulcisci velint. In offensibus igitur accusatorum & testium affectus querendus est, & non suspectus.

C. III. ¶ De eodem.

Item Symmachus Papa, in quinta synodo Romana sub ipso habita.

A ccusatoribus d verò inimicis, vel de inimici domo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut suspecti sunt, non credatur, ne irati nocere cupiant, ne læsi ulcisci se velint. ¶ Si quis hæc, quæ hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere præsumperit, aut voluntarie transgredientaverit, si clericus est, gradu proprio penitus careat: si verò monachus, aut laicus fuerit, communione privetur: & si non emendaverit vitium, anathemate feriat. Secretas verò infidias, vel manifestas pontificibus a quibuscunque illatas, vel ea, quæ huius sanctæ synodi sententia complectitur, si quis ad ecclesiam pertulerit notitiam, potatur honore: & hi, qui adversa eis moluntur (sicut a sanctis Patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur) penitus adiciantur, & exilio (suis omnibus sublatis) perpetuo tradantur.

C. IV. ¶ Qui non possunt esse accusatores, vel testes.

Item Pontinianus sanctæ & universali ecclesiæ Episcopus epist. 2. omnibus Christianis.

S vpectos e, aut inimicos, aut facile litigantes, & eos qui non sunt bonæ conversationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent & docent fidem, accusatores esse & testes, & antecessores nostri Apostoli i prohibuerunt, & nos eorum auctoritate submovemus, atque futuris temporibus excludimus.

¶ Apostoli ¶ Sic est emendatum ex Vaticanis codicibus. Antea enim legebatur, Apostoli. originale autem impressum sic habet, & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submovemus, atque futuris, &c.

a Anselmus l. 3. c. 58. Polye. l. 3. tit. 1. b accusatores. orig. c. Burch. l. 1. c. 171. Ivo p. 5. c. 289. Pann. l. 4. c. 85. d. Ambros. Syagrius epist. 64. Anst. l. 3. c. 11. Burch. l. 1. c. 152. Ivo p. 5. ca. 239. Pann. l. 8. c. 34. e. supr. 2. q. 7. c. querendum. Polye. ibid. Anselmus l. 3. c. 16.

C. V. § Ab accusationibus clericorum repellantur, quos leges sacule non admittunt.

Item Eusebius Episcopi Galliarum, epist. 1.

DE a accusationibus clericorum, super quibus mandatis, scilicet a tempore Apostolorum in hac sancta Urbe servatum esse, accusatores, & accusationes, quas exterarum consuetudinum leges non asseculunt, a clericorum accusatione submotas. & infra. ¶ Idcirco & nos sequentes b Patrum vestigia, pro saluatione seruorum Dei, quascunque ad accusationem personas leges publicæ non admittunt, his impugnandi alterum, & nos licentiam submovemus, & nullæ accusationes a iudicibus audiantur ecclesiasticis, quæ legibus sæculi prohibentur.

C. VI. § Alienigena, & quor. diuina voces mortuos appellat, Episcopus accusare non possunt.

Item Pelagius Papa II. Episcopi Italia.

ANONICA c. sanctorum Patrum statuta (ne columna sanctæ ecclesiæ vacillent) sequentes, ac roborantes, omnes infames, cunctosque suspectos, vel inimicos, & eos qui non sunt eorum gentis, vel quorum fides, vita & libertas nescitur, & qui non sunt bonæ conversationis, vel quorum vita est accusabilis, ab omni accusatione Episcoporum funditus submovemus. Similiter & omnes, quos diuina leges mortuos appellat, submovendos esse ab eadem accusatione, & publicæ penitentia submittendos iudicamus.

C. VII. § A clerici repelluntur accusationes, quas leges sacule non asseculunt.

Item ex synodo Romana, habita sub Hadriano d. Papa.

ACCUSSIONES e: & accusatores, atque eorum f negotia, quæ saculares non asseculunt leges, diuina ac synodica funditus a clericis repellunt auctoritate censemus; quia indignum est superiores pati ab inferioribus, quæ inferioribus ab eis pati despicuntur.

¶ Caput hoc, & c. Neminem infra ead. q. 6. qua citantur ex synodo Romana, extant in capitulo Hadriani; ea autem expressius etiam appellantur synodi nomine infra 3. q. 3. in principio.

C. VIII. § Nec seruus, nec libertus, nec infamis Episcopus accusare presumant.

Item Stephanus Romana ecclesiæ Episcopus omnibus Episcopis, epist. 2. de accusationibus sacerdotum, c. 3.

ACCUSSIONES g, & accusationes, quas sæculi leges non recipiunt, & antecessores nostri prohibuerunt, & nos submovemus. Nullus enim alienigena, aut accusator fiat eorum, aut iudex. Vnde & de Loth b scriptum est [Ingressus es ut advena, numquid ut iudices?] Accusator autem nostrorum i nullus si seruus, aut libertus, nullaque suspecta persona, aut infamis.

C. IX. § Infames, qui ad sacrilegos & devotos concurrunt, nec accusatores, nec testes esse possunt.

Item Eusebius Papa k, epist. 3. ad Episcopos Thuscia.

CONSTITUIMUS l iterum, firmantes cana Patrum statuta, cum omnibus, qui nobiscum sunt Episcopis, sicut dudum decretum reperimus, ut homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incesti, venefici, si-

a Anselm. l. 3. c. 26. b supr. q. 1. nei sequentes. c Ansel. l. 3. c. 19. d In Cap. Hadriani, cap. 11. Concil. Damasus epist. ad Stephanum. e Ansel. l. 3. c. 20. f ea. orig. Conc. Thelesiorum epist. unica, c. 4. Iulius in rescripto ad orient. c. 5. Polyc. ibidem. Ansel. l. 3. c. 18. g Ivo p. 3. c. 257. & p. 6. c. 257. h Gen. 9. i veterum. orig. k. & in Cap. Hadriani, c. 67. l Polyc. ibidem. Ansel. l. 3. c. 19.

specti, criminosi, domestici, perjuri, & qui rapum fecerunt, vel falsum testimonium dixerunt, seu qui ad sacros leges a, divinosque b concurrerunt, similesque eorum, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium summi mittendi, quia infames sunt; & iuste repellendi, quia infame est vox eorum.

C. X. § Suspecti, aut gratiosi ad accusandum non admittantur.

Item Iulius Papa in rescripto ad orientales, c. 3.

SIMILITER c in jam præfixa synodo est decretum, nec suspecti, aut infames, aut criminosi, aut gratiosi, vel calumniatores, vel affines, aut scelerati, aut facile litigantes suscipiantur accusatores, vel tales, qui omni carere suspicione.

C. XI. § Qui inimicitias studet, vel facile litigat, nec accusator, nec testis esse potest.

Item Felix Papa II. epist. 1. c. 14.

NULLUS d servus, nullus libertus, nullus infidelis, nullus criminibus irretitus, nullus calumniator, nullus qui inimicitias studet, nullus qui frequenter litigat, & ad accusandum, vel detrahendum est facilis, nulla infamis persona, vel omnes, quos ad accusanda crimina publica leges publicæ non admittunt, permittantur Episcopos accusare.

C. XII. § Familiares, suspecti, de domo procedentes, non recipiantur in accusatione.

Item Calixtus Papa, epist. 2. ad Episcopos Galie.

ACCUSSIONES f, vel testes suspecti non recipiantur, nec familiares, vel de domo procedentes, nec etiam consanguinei accusatoris adversus extraneos testimonium dicant: quia propinquitatis g, & familiaritatis, ac donationis affectio veritatem impedire solent. Amor carnalis, & timor, atque avaritia plerumque iustitiam hebetant humanas, & pervertunt opinionibus, ut quoslibet pietatem putent, & pecuniam, quasi mercedem prudentiæ.

C. XIII. § Qui inimicos, vel suspecti sunt, & qui odio quoslibet insequuntur, ab accusatione removeantur.

Item Pelagius b Papa II. epist. 1. c. 4.

OMNES i, qui adversus Patres armantur, ut Patres invalores, & mactatores, infames esse censemus & infra. ¶ Horum ergo victorum auctores vel patentes non sunt in accusatione pontificum recipiendi, sed peritus repellendi: quoniam iubent canonice decreta Patrum, ut accusatio, vel testimonium eorum, qui odio quoslibet persequuntur, vel qui inimici, aut suspecti habentur, nullò modo recipiantur.

C. XIV. § De eodem. PALEA.

Item Paschalis Papa.

NULLI k Episcoporum ab accusatione sua repellere liceat, quos l antequam ab eis impetretur, a sua communi familiaritate neglexerit separare.

¶ In uno pervenisse exemplari Gratiani, in quo pingit, Palea albi sunt, caput hoc habetur; non habet, sed sup. 2. q. 1. c. 6. Item c. Paulus ubi etiam citatur ex Paschali 11.

¶ Quos antequam m In eodem codice legitur, quos ab antequam ab eis impetretur, a sua communi familiaritate neglexerint separare. In alio vero monumento, in quo l. 3. c. 21. Palea habetur, hoc loco legitur, quos antequam ab eis se impetendos cognoscerent, a sua, &c. In decretalibus autem non multo secus, antequam se ab eis impetendum cognosceret, a sua, &c.

a al sacrilegos. b supr. 2. q. 8. quæsi. c Polyc. ibid. Ansel. l. 3. c. 21. d Ansel. l. 3. c. 62. e infidelis. orig. f Polyc. ibid. Ansel. l. 3. c. 27. Burchard. l. 2. c. 17. Ivo p. 3. c. 259. g supr. ead. consanguines. h antea legitur, Gelasius. i Proculina ad Dominum in alt. 14. concil. Chal. Ansel. l. 3. c. 6. k ead. de accus. c. nulli.

Quod vero inimici ab accusatione prohibeantur, inde est, quia eorum calliditas, innocentia sequenter opprimi solet. Sed cum Athanasius a sua cathedra reddi precipitur, quia de inimicitia sua Patriarchæ conquestus est, patet quod etsi manifestâ crimina alicujus sint, non tamen condemnandus est accusator inimici.

C. XV. § Qui inimici sunt, iudices esse non possunt.

Unde Nicolaus Papa scribit Michaëli Imperatori in epistola, quæ incipit [Proposue-ramus.]

Quod si suspecti & inimici iudices esse non debent, & ipleratio dicitur, & plurimis probatur exemplis. Nam e quid gratius, & amabilius dare quis inimico potest, quam si ei ad impetendum commiserit, quem lacerare forte voluerit? Quod providè Constantinopolitana synodus canonum suorum sexto dignoscitur prohibere capitulo, & infra. Veniamus ergo & ad sanctam Chalcedonensem synodum, & quid nobis de Athanasio Paranorum Episcopo referat, audiamus. Is enim antistes tertio evocatus ad synodum, quia non occurrerit, à Patriarcha suo canonice condemnatus extiterat: sed solum, quia cum vocaretur ad synodum, quod inimicus suus esset ipse, qui iudicabat, clamavit, à sancta Chalcedonensi synodo ad causas illatas sibi examinandas referatur: & nisi denuo convincatur, reciperet ecclesiam propriam iudicatur. Quod si Athanasius à Patriarcha suo depositus, quia de inimicitia ipsius conquestus est, iteratò ad iudicium renovandum dirigitur, est manifestè sibi officiant crimina, tamen suæ reddi ecclesiæ precipitur: quantum magis Ignatius, qui non à Patriarcha, sed ipse potius existens Patriarcha minime debuit ecclesiæ propriæ (inimicis, & suspectis iudicibus decernentibus) expoliari? & paulo post c. [¶ Veniat & facundissimus noster Papa Gelasius, hæreticorum expurgator fortissimus, & quod de Constantinopolitans Episcopis more solito tunc agrotantibus dixit, etiam nunc nobis edisserat. Quæro, inquit, tamen ab his iudicium, quod prætentum, ubinam possit agitari? an apud ipsos? ut iidem inimici sine & testes & iudices? Sed tali iudicio nec humana debent committi negotia.] Quod si iudicio, ubi iidem sunt inimici qui iudices, nec humana debent committi negotia, quantum minus divina, id est, ecclesiastica? Qui sapiens est, intelligat. ¶ Et revera hinc Iustinianus Imperator pius legibus suis promulgasse dignoscitur, dicens. [Licet si ei, qui suspectum iudicem purat, antequam in iudicium, eum reculare, ut ad alium recurratur.] Nam quodammodo naturale est suspectorum iudicium insidias declinare, & inimicorum iudicium semper velle refugere. ¶ Hinc S. Athanasius inimicorum saepe declinavit insidias: hinc S. Iohannes os aureum, concilii contra se congregati renuic intrare collegium.

¶ Sexto [¶ Hic canon est sextus concilii Constantinopolitani primi apud Græcos, qui in concilio in quatuor volumina collectus (nam ab aliis editionibus abest) nono primo sic assertus, primum in concilio ipso Constantinopolitano, deinde in libello synodicalium constitutionum. De quo capitulum, & alii canonibus huius concilii supra dist. 22. est notatum, & infra 4. quæst. 1. c. quod autem attingit dicitur. ¶ Et si manifesta] Vera lectio est, & nisi manifestè sibi officiant crimina, suæ reddi ecclesiæ precipitur, eisdem, quod antea tenebat excepti concilio, de nisi denuo convincatur, recipere ecclesiam propriam iudicatur.

¶ Verum non est inveniendum ab egressa, & quia Gratianus in verbis sequentibus manifestè ostendit, solum h. l. i. v. se usum a. al. Anastasius. b. al. Quin. c. 1. v. part. 3. cap. 31. d. actio. 2. inf. e. de communione ad Eusebium. f. Cod. de iudic. l. aperitissimi.

esse: qui etiam, quod hic dicitur de inimicitia iudicis, ad accusatorum inimicitiam transfuit. Nec vero (quod ex tota illa actione r. q. facile constat.) Athanasius in ea causa erat actor, qui restitutionem peteret, (quippe cum, licet in concilio Antiocheno depositus, postea tamen per Dioscorum Episcopatum recuperasset, tunc, postea) sed Savianus, qui post Athanasii depositionem in eius locum à metropolitano, & comprovincialibus Episcopis susceptus, ab eodem Dioscoro eiecitus fuerat, idcirco restitui sibi Episcopatum petebat. In ipso autem concilio Chalcedonensi statutum fuit, ut (quando Athanasius diceret se ad concilium Antiochenum ter vocatum, idcirco non venisse, quod Dominus eo tempore Patriarcha Antiochenus sibi inimicus esset) Savianus quidem maneret in Episcopatu, interim vero causa Athanasii apud Maximum tunc Antiochia Patriarcham ageretur, atque intra octo menses cognosceretur, an Athanasius crimen depositione dignum commisisset, ac, nisi commississe constaret, suus illi Episcopatus redderetur. Ex quo toto factò Nicolaus partem illam accepit, quæ ad rem suam optime faciebat.

Patet ergo quod, etsi manifestè sint crimina alicujus, tamen accusatione inimici condemnandus non est.

QVÆSTIO VI

Extra provinciam autem reus nullatenus est producendus.

C. I. § Ubi crimen admittitur, ibi causa veniatur.

Unde Fabianus Papa scribit Hilario Episcopo, epist. 3. cap. 4.

Ibi semper causa agatur, ubi crimen admittitur, & a quo non probaverit, quod obiect, pœnam, quam intulerit, ipse patiatur.

C. I. l. § Accusatus non nisi in foro suo audiatur.

Idem eadem epist. c. 5.

Si quis Episcoporum super certis accusetur criminibus, ab omnibus audiat, qui sunt in provincia sua, Episcopis: quia non oportet accusatum alibi, quam in foro suo audiri.

Exceptio fori dilaatoria est, atque ideo in initio litis debet opponi & probari: Peremptoriae autem exceptiones (ut sunt præscriptio longi temporis) sufficit in initio contestari.

C. III. § De eodem.

Pulsatus ante suum iudicem causam dicat, & ante non suum iudicem pulsatus, si voluerit, taceat. Pulsatis vero, quoties appellaverint, induciae dantur.

Hic autem quod de loco dictum est, tunc intelligendum est, cum veritas causa non nisi in loco admitti criminis deprehendi potest: aut nisi altera pars iudicium majori persona interpella veris, sive declinando iudicium, sive revolando sententiam.

C. IV. § Intra provinciam, & a comprovincialibus tantum causa est audienda.

Unde Stephanus saula & Apostolicus, acque universalis ecclesie Romane Episcopus scribit omnibus Episcopis, epist. 2. cap. 7.

Ultra provinciarum terminos accusandi licentia non progrediatur: sed omnis accusatio intra provinciam audiatur, & a comprovincialibus terminetur, nisi tantum f, ad Apostolicam sedem fuerit appellatum.

a. Sup. 2. quæst. 3. qui non probaverit. Et q. 8. qui crimen, & infra ead. l. c. & Cyprianus l. 1. epist. 3. Poly. lib. 3. tit. 1. Anst. l. 3. cap. 77. b. Budeb. lib. 1. c. 147. 100 p. 5. cap. 160. Cap. 1. 7. cap. 367. Poly. l. 1. tit. 7. c. 100 part. 0. c. 323. Pann. l. 4. c. 123. In codice Theod. lib. 9. tit. 1. l. 1. c. Anst. l. 3. cap. 47. Pann. l. 4. c. 323. c. al. provinciam. f. al. tamen.

